

Lausunto Pirkanmaan 2. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Kaupunginhallitus 25.08.2025 § 197
428/00.01.07/2025

Valmistelija

Maankäyttöpäällikkö Antti Kivikko

Pirkanmaan maakuntahallitus on kokouksessaan 28.4.2025 § 63 päättänyt asettaa nähtäville Pirkanmaan teollisuuden vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman. Kyseessä on toinen vaihemaakuntakaava, joka täydentää Pirkanmaan maakuntakaavaa 2040 sekä Kuhmoisten osalta Keski-Suomen maakuntakaavaa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on asetettu nähtäville 22.5.– 26.6.2025 palautteen antoa varten. Kuntien on mahdollista antaa lausunto OAS-vaiheessa 29.8.2025 mennessä.

Vaihemaakuntakaavalle perustetaan ohjausryhmä, joka toimii liiton suunnittelutiimin asiantuntijatukena. Ohjausryhmä ei tee päätöksiä, mutta se voi antaa suosituksia maakuntahallituksen päätöksentekoon. Ohjausryhmään kutsutaan vaihemaakuntakaavassa käsiteltävien teemojen kannalta keskeisimmät viranomaiset ja sidosryhmät. Ohjausryhmän kokoonpanossa tulee maakuntahallituksen ohjeistuksen mukaan varmistua valmistavan teollisuuden lisäksi energia-alaan, yhteiskunnan varautumiseen sekä puolustusteollisuuteen liittyvästä osaamisesta. Ryhmässä ovat edustettuna seuraavat tahot: kuntien edustajat alueittain, maakuntahallituksen, -valtuuston sekä valtuustopuolueiden edustajat, Pirkanmaan ELY-keskus, Tampereen yliopisto, Pelastuslaitos / Pirkanmaan hyvinvointialue, Tampereen kauppakamari, Suomen metsäkeskus, Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri, Pirkanmaan Yrittäjät, Business Tampere ja Fingrid.

Vaihemaakuntakaava

Maankäytön suunnittelujärjestelmään kuuluvat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Maakuntakaavan tehtävänä on sovittaa yhteen valtakunnantason ja maakunnan omat tarpeet sekä useampaa kuntaa yhteisesti koskevia maankäytön asioita ja tuoda ne poliittiseen päätöksentekoon. Nyt kyseessä oleva vaihemaakuntakaava tarkoittaa sitä, että voimassa olevaa Pirkanmaan maakuntakaavaa 2040 sekä Keski-Suomen maakuntakaavaa päivitetään vain tiettyjen teemojen osalta.

Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on

- tukea tuotannollisen teollisuuden sijoittumisedellytyksiä Pirkanmaalle ja
- mahdollistaa puhtaan teollisuuden investoinnit.

Työ- ja elinkeinoministeriön teollisuuspoliittisen strategian mukaan teollisuuslaitosten keskittyminen on järkevää puhtaan energian tarjonnan sekä muiden logistiikan ja infrastruktuurin tehokkuusetujen kannalta. Hyvin toimivat teolliset keskittymät vahvistavat Suomen vetovoimaa investointiympäristönä. Niiden kehittäminen antaa myös mahdollisuuden yhdistää kansalliset ja aluetason toimet vaikuttavasti.

Maakuntakaavoitus on osa Pirkanmaan liiton strategista suunnittelukokonaisuutta. Laadittavalla vaihemaakuntakaavalla toteutetaan maakunnan strategisia tavoitteita, jotka on määritetty vuonna 2021 laaditussa maakuntaohjelmassa. Teollisuuden vaihemaakuntakaavalla

pyritään vastaamaan erityisesti maakuntaohjelman missioon: Pirkanmaalla liiketoiminta uudistuu ja kasvaa vastuullisesti.

Maakuntaohjelmaa vuosille 2026–2029 laaditaan vuoden 2025 aikana. Mahdolliset muutokset otetaan huomioon vaihemaakuntakaavan tulevissa vaiheissa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tämänhetkiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

- toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- tehokas liikennejärjestelmä
- terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- uusiutumiskykyinen energiahuolto

Kaikki edellä mainitut valtakunnalliset tavoitteet otetaan huomioon vaihemaakuntakaavan suunnittelussa.

Maakuntakaavan on perustuttava riittäviin selvityksiin. Teollisuuden vaihemaakuntakaavaan tehtävät selvitykset toimivat pohjana myös kokonaismaakuntakaavan laadinnalle. Kaavatyön tueksi laaditaan ainakin seuraavat selvitykset:

- Pirkanmaan väestösuunnite
- Pirkanmaan maankäytöllinen teollisuusvisio
- Teollisuuden uudet sijaintipaikat -selvitys
- Vedyn siirtoverkoston selvitys Pirkanmaalla (yhteistyö Gasgridin kanssa)
- vaikutusten arviointi (ml. ilmastovaikutukset)
- Natura-arvioinnin tarveharkinta ja tarvittaessa Natura-arviointi

Lisäksi kaavatyössä hyödynnetään soveltuvin osin myös muiden toimijoiden laatimia ajankohtaisia selvityksiä ja voimassa olevien maakuntakaavojen taustaselvityksiä. Kaavatyöhön liittyvä selvittäminen tehdään tiiviissä yhteistyössä alueen kuntien kanssa.

Kaavatyön eteneminen ja aikataulu

Maakuntakaavan laadinta jakautuu erilaisiin työvaiheisiin. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävilläolon jälkeen laaditaan tarvittavat taustaselvitykset ja varmistetaan näihin liittyvä yhteistyö viranomaisten sekä muiden sidosryhmien kanssa.

Suunnittelu tähtää kaavaluonnokseen, joka on tavoitteena asettaa nähtäville vuonna 2026. Luonnoksesta saadun palautteen perusteella ratkaisuja tarvittaessa muokataan ja täydennetään. Kaavaehdotus on tavoitteena asettaa nähtäville tästä vuoden sisään. Kaavaehdotuksesta järjestetään alueidenkäyttölain mukaisesti ensin viranomaisille suunnattu lausuntokierros. Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto voi hyväksyä vaihemaakuntakaavan vuonna 2027.

Oriveden kaupungin näkökulmia vaihemaakuntakaavan laadintaan

Oriveden kaupunki näkee myönteisenä asiana, että Pirkanmaan liitto lähtee laatimaan teollisuuden sijaintipaikkoihin keskittävää vaihemaakuntakaavaa. Kaupunki näkee sen tärkeänä toimena koko maakunnan elinvoiman, kilpailukyvyn, vihreän siirtymän edistämisen sekä teollisuuden uusiutumisen näkökulmista.

Elinvoiman ja siihen kiinteästi liittyvän yritystoiminnan sekä teollisuustoiminnan rooli on suuri myös Oriveden kaupungin strategiassa, tavoitteissa ja elinvoimaohjelmassa. Monet kaupungin toimet esimerkiksi kaavoituksessa, kehittämisessä ja infran rakentamisessa tähtäävät teollisen toiminnan sijoittumiseen paikkakunnalle vahvistaen näin elinvoimaa. Vaihemaakuntakaava tukee tavoitteidensa mukaan toteutuessaan Oriveden kaupungin tavoitteita elinvoiman vahvistamisessa. Kaupungin tavoitteena on yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa kehittää kilpailukykyisiä ja houkuttelevia alueita yritystoiminnan tarpeisiin.

Oriveden kaupungin alueella on useita teollisuudelle ja yritystoiminnalle edullisia sijainteja, jotka keskittyvät lähelle valtatie 9. Lisäksi alueen logistisen sijainnin vahvuuksia ovat rautatiet sekä etelä-pohjoissuuntaiset kantatiet 58 ja 66. Yhdessä alueella kulkevien sähkönsiirron yhteyksien kanssa ne muodostavat hyvän logistisen toimintakehikon teollisuuden ja yritystoiminnan tarpeisiin.

Oriveden yksi merkittävimmistä tämän hetken yritysalueista sijoittuu Oripohjan alueelle, jossa toimii mm. valmistus-, varasto-, huolto- ja palveluliiketoimintaa. Kaupungilla on vireillä Oripohjan alueella kaksi asemakaavan muutosta, joiden tavoitteena on yritystoiminnan edellytysten kehittäminen nykyisellä yritysalueella sekä yritysalueen laajentamisen tutkiminen uusien yritystonttien muodossa. Kaupunki toteaa, että vaihemaakuntakaavan tulee mahdollistaa Oripohjan alueen kehittäminen myös jatkossa vähintään voimassa olevan maakuntakaavan merkintöjen mukaisesti. Samoin vaihemaakuntakaavan tulee mahdollistaa muiden Orivedellä sijaitsevien yritysalueiden kehittäminen vähintään voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesti.

Oriveden alueella on löydettävissä muitakin erinomaisia sijainteja teollisuutta ajatellen. Kaupunki näkee potentiaalia erityisesti valtatie 9 varren kehittämisessä Orituvan ja Yliskyläntien risteyksen lähistöllä. Lisäksi mielenkiintoinen potentiaalinen kehittämiskohde sijoittuu käytöstä poistuneen Kutemajärven kaivoksen alueelle. Yliskyläntien risteyksen lähistöllä on jo laajan mittakaavan maa-aineistenottoa, ja alueiden jatkokehittäminen esimerkiksi yritystoimintaan olisi järkevää. Alueen potentiaali tuotannolliseen toimintaan on tunnistettu myös voimassa olevassa maakuntakaavassa, jossa alueelle on osoitettu laaja kiviaineshuollon kannalta tärkeä alue (EOK). Kutemajärven käytöstä poistuneen kaivoksen alue on voimassa olevassa maakuntakaavassa kaivosaluetta (EK) ja jo valmiiksi vahvasti muokattua ympäristöä, joten alueen jatkokehittäminen erilaisiin yritystoiminnan tarpeisiin olisi järkevä mahdollisuus. Valtatie 9 varren kehittämispotentiaali on tunnistettu myös seudullisissa selvityksissä, joissa on tarkasteltu mahdollisia yritysalueiden sijainteja Tampereen kaupunkiseudulla. Valtatie 9 varren yritystoiminnan kehittämisen kannalta valtatie 9 tiehankkeen eteneminen on tärkeää. Oriveden kaupunki on kiinnostunut kehittämään tämän kappaleen mukaisia alueita yritystoiminnan edellytysten kehittämiseksi. Kaupunki toteaa, että maakuntakaavan tulee mahdollistaa näiden alueiden kehittäminen yritystoiminnan käyttöön. Alueet ovat monella tavalla houkuttelevia yritystoiminnan kehittämisen näkökulmasta: logistiset yhteydet ovat hyvät, alueella kulkee valtatie, alueella kulkee sähköverkkoa, ja häiriintyneitä kohteita on alueiden läheisyydessä verrattain vähäisesti.

Kangasalan kaupunki on omassa vastaavassa lausunnossaan nostanut esiin keskustelun Oriveden kanssa uuden yhteisen elinkeinoalueen kehittämisestä valtatie 9 uuden tiehankkeen myötä rakennettavan liittymän yhteyteen, junaradan ja kahden sähkölinjan välittömään

läheisyyteen. Kaupunki toteaa alustavasti suhtautuvansa myönteisesti esille nostettuun potentiaaliin, mutta toisaalta toteaa, että tarkempia selvityksiä esiin nostetun kuntarajan läheisyydessä sijaitsevan alueen soveltuvuudesta yritystoiminnan kehittämiseen ei ole tehty. Kaupunki suhteutuu alustavana kantana myönteisesti kuntarajan läheisen alueen yhteiseen kehittämiseen ja mahdollisuuksien selvittämiseen. Maakuntakaavan olisi hyvä mahdollistaa myös kyseisen alueen kehittäminen yritystoiminnoille.

Oriveden kaupunki suhtautuu yleisellä tasolla myönteisesti yritystoiminnan ja teollisuuden edellytysten kehittämiseen. Ne muodostavat tärkeän yhteiskunnan osan elinvoimaa vahvistaen ja ylläpitäen. Kaupunki toteaa yleisesti, että on tärkeää löytää vaihemaakuntakaavassa riittävä määrä yritystoiminnan kehittämiseen soveltuvia alueita Tampereen kaupunkiseudulla. Kaupunki suhtautuu alustavalla tasolla myönteisesti tämän kaltaisen kehittämisen mahdollistamiseen maakuntakaavatasolla Oriveden alueella. Maakuntakaava luo edellytykset päättää alueiden kehittämisen lähtökohdista kuntatasolla. Kaupunki toteaa myös, että toimii mielellään yhteistyössä Pirkanmaan liiton kanssa Oriveden alueen kaavaratkaisuiden määrittämiseksi, ja pitää mielellään esimerkiksi työneuvottelun aiheeseen liittyen. Lisäksi kaupunki toteaa olevansa kiinnostunut nimeämään edustajan vaihemaakuntakaavan ohjausryhmään.

Esityslistan liitteinä on Pirkanmaan 2. vaihemaakuntakaavan OAS sekä Kangasalan kaupungin lausunto OAS-vaiheeseen.

Toimivalta

hallintosääntö § 23

Esittelijä

kaupunginjohtaja Juha Kuusisto

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää lausua Pirkanmaan 2. vaihemaakuntakaavaan Oriveden kaupungin lausuntona seuraavaa:

1. Kaupunki näkee myönteisenä teollisuuden vaihemaakuntakaavan laatimisen.
2. Vaihemaakuntakaavan tulee mahdollistaa Oriveden olemassa olevien yritysalueiden kehittäminen vähintään voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesti.
3. Kaupunki toteaa olevansa kiinnostunut kehittämään pitkällä aikajänteellä valtatie 9 läheisyydessä sijaitsevia alueita yritystoiminnan tarpeisiin, ja vaihemaakuntakaavan olisi hyvä mahdollistaa seuraavien alueiden kehittäminen yritystoiminnoille: Orituvan lähistö, Yliskyläntien risteyksen lähistö, Kutemajärven kaivoksen alue sekä Oriveden ja Kangasalan kuntarajalla sijaitseva alue valtatie 9 läheisyydessä.
4. Kaupunki toteaa myös, että toimii mielellään yhteistyössä Pirkanmaan liiton kanssa Oriveden alueen kaavaratkaisuiden määrittämiseksi, ja pitää mielellään esimerkiksi työneuvottelun aiheeseen liittyen.
5. Kaupunki toteaa olevansa kiinnostunut nimeämään edustajan vaihemaakuntakaavan ohjausryhmään.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan kokouksessa.

Asian käsittely

Kaavasuunnittelija Dennis Somelar oli asiantuntijana paikalla asian käsittelyn aikana.

Päätös

Esittelijän kokouksessa tekemä muutos päätösehdotukseen:

Kaupunginhallitus päättää lausua Pirkanmaan 2. vaihemaakuntakaavaan Oriveden kaupungin lausuntona seuraavaa:

1. Kaupunki näkee myönteisenä teollisuuden vaihemaakuntakaavan laatimisen.
2. Vaihemaakuntakaavan tulee mahdollistaa Oriveden olemassa olevien yritysalueiden kehittäminen vähintään voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesti.
3. Kaupunki toteaa olevansa kiinnostunut kehittämään pitkällä aikajänteellä valtatie 9 läheisyydessä sijaitsevia alueita yritystoiminnan tarpeisiin, ja vaihemaakuntakaavan tulee mahdollistaa seuraavien alueiden kehittäminen yritystoiminnoille: Orituvan lähistö, Yliskyläntien risteys lähistö ja Kutemajärven kaivoksen alue.
4. Lisäksi Oriveden kaupunki suhtautuu myönteisesti Oriveden ja Kangasalan kuntarajalla sijaitsevan alueen valtatie 9 läheisyydessä mahdolliseen hyödyntämiseen yritystoiminnoille.
5. Kaupunki toteaa myös, että toimii mielellään yhteistyössä Pirkanmaan liiton kanssa Oriveden alueen kaavaratkaisuiden määrittämiseksi, ja pitää mielellään esimerkiksi työneuvottelun aiheeseen liittyen.
6. Kaupunki toteaa olevansa kiinnostunut nimeämään edustajan vaihemaakuntakaavan ohjausryhmään.

Päätösehdotus hyväksyttiin.
